

Projekt regenerace hřbitova v Černém Dole

V Horním Maršově 6.1.02016

Vypracovala: Ing. Petra Löffelmannová

Petra Löffelmannová

Účrta 0-44

Obsah projektové dokumentace:

Grafická část:

- 1A3 Inventarizace stávajících dřevin
- 2A3 Inventarizace hrobů
- 3A3 Kompoziční studie
- 4A3 Výměry ploch
- 5A3 Osazovací plán – celkový
- 6A3 Osazovací plán segment A
- 7A3 Osazovací plán segment B
- 8A3 Osazovací plán segment C
- 9A3 Osazovací plán segment D
- 10A3 Vytyčovací plán vegetačních úprav
- 11A3 Vytyčovací plán cestní sítě
- 12A3 Profil 2 – řez terénem
- 13A4 Řez okolím centrálního kříže
- 14A4 Detail – řez zídka
- 15A4 Detail – řez chodníkem
- 16A3 Perspektiva – pohled od vstupu
- 17A3 Perspektiva – pohled od hrobky Ehingerovi rodiny

Textová část:

- Průvodní zpráva – 13 stran
- Inventarizace stávajících dřevin
- Navržený rostlinný materiál
- Položkový rozpočet

Příloha č. 1

Průvodní zpráva projektu

“ Projekt regenerace hřbitova v Černém Dole “

Na parcelách 204, 238/1, 238/5,

Kraj: Královehradecký

Okres: Trutnov

Město/ obec: Černý Důl

Katastrální území: Černý Důl

Objednatel: Městys Černý Důl

Zpracovala: Ing. Petra Löffelmanová, Za vodou 241, 542 26 Horní Maršov,
tel: 603 900 777, e-mail: petra.lefla@centrum.cz

Stupeň: Prováděcí dokumentace vegetačních úprav

Podpis:

Horní Maršov, leden 2016

Projekt regenerace hřbitova v Černém Dole

• 1.0. Popis zájmového území

Jedná se o obecní hřbitov, ležící na parcelách č.p. 204, 238/1 a 238/5 v majetku obce. Nachází se v sousedství hlavní komunikace na Janské lázně a je jednoznačně vymezen obvodovou zdí a dvěma vstupy. Hřbitov se nachází v ochranném pásmu Krkonošského národního parku.

• 1.1. Popis hřbitova

Hřbitov je orientován na západním svahu. Jeho půdorys tvoří pravidelný obdélník, rozčleněný pomocí centrální křížové dispozice v podobě cestní sítě na čtyři oddíly. Hlavní vstup přes kapli je na středu západní hranice, boční vstup s přístřeškem na odpad vně hřbitova je na středu jižní hranice. Na středu křížové dispozice je umístěn centrální kříž na pískovcovém podstavci. Hlavní pohledovou osu uzavírají hrobky u východní zdi. Nejzajímavější stavbou je rodinná hrobka Ehingerovi rodiny v severovýchodním cípu, viz. foto. Zdroj vody pro zálivku je v severozápadním cípu. Pozemek je sklonitý (1 : 6).

Pohled na Černý Důl se hřbitovem

• 1.2. Současný stav

Černý Důl byl osídlen převážně německými obyvateli po dobu 600 let. Po odsunu Němců, v letech 1945 až 1946, došlo k masivnímu vysídlení obyvatel a k zprerhání kořenů, lidských vazeb na přátele, rodinu a krajinu. Stopy původních obyvatel jsou patrné především v krajině. Hmatatelnou památkou na původní obyvatele jsou opuštěné a zanedbané hroby na hřbitově. Ty honosnější v podobě rodinných hrobek, nebo jasně vymezených rodinných hrobů

s pozůstatky náhrobků, až po nenápadné hroby v podobě zatravněného vyvýšeného půdorysu. Poměr neudržovaných hrobů vůči udržovaným, to znamená navštěvovaným, je 173 neudržovaných : 69 udržovaných.

I přes zanedbanost tvoří hroby atmosféru hřbitova, člení prostor, vypráví příběh, nutí k zamyšlení. Ukázka neudržovaných hrobů viz. foto.

- **1.3. Současná zeleň hřbitova**

Prostor postrádá ucelený koncept zeleně a cestní sítě. V 80. letech byly na hřbitově vysazeny nevhodně zvolené stříbrné smrky (*Picea pungens* – Smrk pichlavý) podél hlavní osy od vstupu k centrálnímu kříži a dále zeravy po obvodu hřbitova, převážně u západní zdi podél kaple. Smrky bránili svými větvemi v pěším provozu a byly vyvětveny na podchozí výšku. Nevzhledné kmeny, kořenové náběhy bránící kosení a pěšímu provozu, zaclonění výhledu na hřbitov, křížovou dispozici. Neudržované hroby jsou zarostlé trávou, nebo jsou ojediněle porostlé rostlinami, viz. níže.

Na opuštěných hrobech rostou:

- Břečťan (*Hedera helix*)
- Zimostráz (*Buxus sempervirens*)
- Pivoňky (*Peonia lactiflora*)
- Barvínek (*Vinca minor*)
- Bergénie (*Bergenia hybrida*)
- Růže šípková (*Rosa canina*)

Na hrobech kolem zdí se vyskytují nálety a nárosty domácích dřevin:

- Javor klen (*Acer pseudoplatanus*)
- Jasan ztepilý (*Fraxinus excelsior*)
- Topol osika (*Populus tremula*)
- Kalina obecná (*Viburnum opulus*)
- Bříza bílá (*Betula alba*)

Na udržovaných hrobech či v jejich těsné blízkosti rostou:

- Cypřišek Lawsonův kultivary (*Chamaecyparis Lawsoniana* sp.)
- Cypřišek hrachonosný (*Chamaecyparis pisifera*)
- Pinus mugo sp. (Borovice kleč)
- Picea glauca cv. Conica (Smrk sivý cv. kónický)
- Pámelník (*Symphoricarpus albus*)

Stříbrné smrky a zeravy jsou navrženy k odstranění včetně pařezů.

• 1.4. Současná údržba zeleně hřbitova

Současná údržba spočívá převážně v kosení travnatých ploch, které čítají cca 2.000 m² a dále hrabání listů. Náklady na jedno kosení včetně shrabání a odvozu pokosené hmoty činí dle cen ÚRS 3,50,-Kč/ m², tj. 7.000,- Kč za kosení.

Kosení probíhá i na hrobech, což je ze zákona o pohřbnictví nepřijatelné.

• 1.5. Současná cestní síť

Jako cesty se využívají pěší koridory mezi hrobovými poli s travnatým povrchem. Křížová dispozice je dána vstupy a centrálním pomníkem s křížem.

• 1.6. Současná vybavenost – mobiliář

Na hřbitově chybí možnost posezení, či místa pro přípravu výzdoby hrobu. Zdroj vody v severozápadním cípu hřbitova nemá řešený odtok vody, natož plochu pro odkládání konví či náradí. Chybí informace o hřbitově.

• **2.0. Současné vnímání smrti, funkce hřbitova**

Současná společnost se snaží vytěsnit stáří, nemoc a smrt ze života. S přístupem ke smrti se mění i trendy v pohřebnictví. Hřbitovy jsou vnímány jako "smutné" místo, které svou funkcí a atmosférou odrazuje od návštěvy. V nedávné minulosti to bylo místo odpočinku nejbližších, které bylo hojně navštěvováno pozůstalými, kteří zde nacházeli klid, smíření, útěchu a rady svých předků. Hřbitov byl hojně navštěvovaným, společenským místem, zahradou posledního odpočinku. Stav hřbitova vypovídá o současné společnosti i bolavé historii.

• **2.1. Funkce hřbitova**

Hřbitov má tyto funkce:

- Pietní funkce
- Výchovná – místo podněcující k zamyšlení
- Kulturní – stav hřbitova a vztah k mrtvým, vypovídá o kulturnosti
- Ekologická – je nedílnou součástí systému zeleně
- Rekreační – převážně pro starší občany

• **2.2. Kladný potenciál hřbitova**

Hřbitov v Černém Dole má osobitý příběh a mimořádnou historickou hodnotu. Jmenovala bych především:

- Je doplněn o krásné prvky drobné architektury.
- Má nesmírný potenciál pro zviditelnění obce v rámci turistického ruchu
- Je vizitkou městyse Černý důl
- Historická hodnota – využít k umístění informačních panelů s fotografiemi a texty o životě v Černém Dole, odsunu Němců. "Otevřené muzeum"
- Dominanta v krajině
- Orientační bod

• **2.3. Nedostatky hřbitova**

V rámci hřbitova vnímám tyto nedostatky:

- Chybějící cestní síť
- Zázemí pro návštěvníky, chybí mobiliář (lavičky, koše, osvětlení, informační tabule)
- Nevhodné výsadby smrků, clonící výhled
- Náročné na údržbu – převážně kosení včetně shrabání členitých ploch
- Vstupování na hrobová pole při kosení narušuje pietní charakter
- Chybějící informace o historii hřbitova
- Celkově smutný dojem, zanedbanost
- Chybí kvalitní zeleň

- **3.0. Podmínky při navrhování**

- **3.1. Hřbitov se nachází v ochranném pásmu KRNAP**

Městys Černý Důl leží v ochranném pásmu Krkonošského národního parku, dále jen KRNAP. Při navrhování rostlinného materiálu je nutné používat pouze geograficky původní, tzn. domácí rostliny, nebo rostliny nepůvodní, ale historicky používané a vysazované původními obyvateli po staletí. Podmínky o použití rostlin vychází ze zákona 114/1992 Sb.

- **3.2. Zákon o pohřbnictví**

Návrh musí respektovat zákon o pohřbnictví č. 256/2001 Sb.

- **3.3. Stávající provozní vztahy**

Návrh musí vycházet ze současných provozních vztahů, respektovat stávající úroveň terénu a existenci udržovaných hrobů.

- **4.0. Návrh**

- **4.1. Kompozice – cestní síť, plocha u centrálního kříže**

Koncept křížové dispozice vychází ze stávající dispozice, umístění centrálního kříže, rozmístění hrobů a situování vstupů. Základ kompozice tvoří cestní síť z pískovcových kostek, zdůrazňující křížovou dispozici hřbitova s centrální plochou s možností posezení u pomníku s křížem (viz. foto).

Plocha u pomníku je usazena do svažitého terénu. Na spodní hraně je vymezena schodovým stupněm z pískovce o výšce 17,5 cm. Na horní hraně je plocha vymezená opěrnou zděnou zídka z pískovcových haklíků a schody v linii hlavní osy hřbitova. Koruna zídky bude zakryta sedákem z dubového dřeva (fošen, minimálně 4 cm tlustých). Cestní síť dělí plochu hřbitova na čtyři segmenty. Příčný spád dlážděných ploch je 1 - 2%, podélný spád kopíruje stávající terén, včetně nástupů na pěšiny mezi hrobovými poli. Zpevněné plochy jsou navrženy jako pochozí. Hranici chodníku tvoří linka z pískovcové kostky 10*10*10 cm, usazená do betonu. Vnitřní plocha chodníku je dlážděná do oblouku. Plocha kolem kříže je orámovaná dvojitou linkou kostek do betonu, v ploše je dlažba do oblouku.

- **4.2. Technické zázemí u zdroje vody**

V severozápadním cípu, u zdroje vody, navrhuji zpevněnou plochu s pískovcovou dlažbou, jako plochu pro umístění pracovního stolu a lavic pro návštěvníky z dubového dřeva. Plocha by měla sloužit pro posezení či přípravu výzdoby na hrob. Součástí plochy by měl být odpadkový koš, konve a drobné nářadí na údržbu hrobů.

- **4.3. Záhon trvalek podél chodníku**

Pro zdůraznění křížové dispozice je podél chodníku z obou stran navržen trvalekový záhon s bergéniemi a narcisy. V záhonu jsou zachovány průstupy do uliček mezi hrobovými poli. Záhon je od travnatých ploch oddělen pískovcovou kostkou, usazenou v úrovni trávníku pro snadné kosení a omezení vrůstání trávníku do záhonu. Bergénie je stálezelená trvalka, kvetoucí v květnu až červnu výraznými růžovými květy. Narcisy jsou navrženy pro jarní efekt v měsíci květnu. Budou vysazeny po třech mezi bergénie. Krajní řada bergénií bude vysazena 30 cm od vnější linie chodníku. Záhon má především prostorotvornou a estetickou funkci a dále pomůže s výškovým přechodem mezi původním terénem a chodníkem.

- **4.4. Nový sakrální prvek – dubový kříž**

Nově navržený kříž z dubového dřeva, 2,5 m vysoký, ukončuje pohledovou osu od bočního vstupu. Součástí kříže je soliterní kámen z pískovce (cca 70 * 40 * 30 cm) pro umístění svíček pro uctění památky původních obyvatel. Kříž bude doplněn o dva soliterní stromy třešně ptačky (*Prunus avium*).

- **4.5. Soliterní stromy – vysokokmeny**

Soliterní stromy zdůrazňují křížovou dispozici hřbitova. Čtyři lípy jsou navrženy v rozích centrální plochy s křížem. Dvě dvojice třešní jsou navrženy na kratší ose, vedoucí od bočního vchodu.

Vně hřbitova jsou navrženy lípa malolistá a dub letní. Stromy budou vysazeny symetricky před kaplí, mimo srážkový stín stávajících stromů.

- **4.6. Travnaté plochy**

Odtěžená zemina z lože chodníků bude použita na dorovnání terénních nerovností. Dorovnané plochy budou osety (cca 338 m²). Nedotčené travnaté plochy budou zregenerovány (cca 500 m²). Osetí ploch bude provedeno speciální směsí pro Krkonoše – oligotrofní.

Zarovnané travnaté plochy budou lépe kositelné větší mechanizací. Sníží se časová náročnost a náklady na kosení.

- **4.7. Keřové výsadby**

Svah pod hrobkou rodiny Ehingerových je prudký, špatně kositelný, z části porostlý krásnými exempláři zimostrázu. Navrhují svah osázet zimostrázem.

Následující úpravy mohou být realizovány již v první etapě, nebo samostatně. Řeší osázení neudržovaných, anonymních hrobů domácí dřevinami s podrostem pokravných trvalek a keřů. Hroby by působily upraveně, důstojně a vyžadovaly minimální údržbu. Spadané listí stromů a keřů je žádoucí ponechat v plochách trvalek. Sníží se tak plochy ke kosení, nebude se vstupovat na hroby.

- **5.0. Výsadba pyramidálních stromů v plochách neudržovaných hrobů.**

Stromy by měly evokovat vzpomínkový háj. Navrhují hroby osázet hlohem jednosemenným (*Crataegus monogyna*), nebo břízou bílou (*Betula pendula*), tzn. pouze jedním z uvedených druhů. Jedná se o domácí dřeviny, konzultované se správou KRNP.

Crataegus monogyna – Hloh jednosemenný

- **5.1. Výsadba trvalek, cibulovin a solitérních keřů v plochách neudržovaných hrobů.**

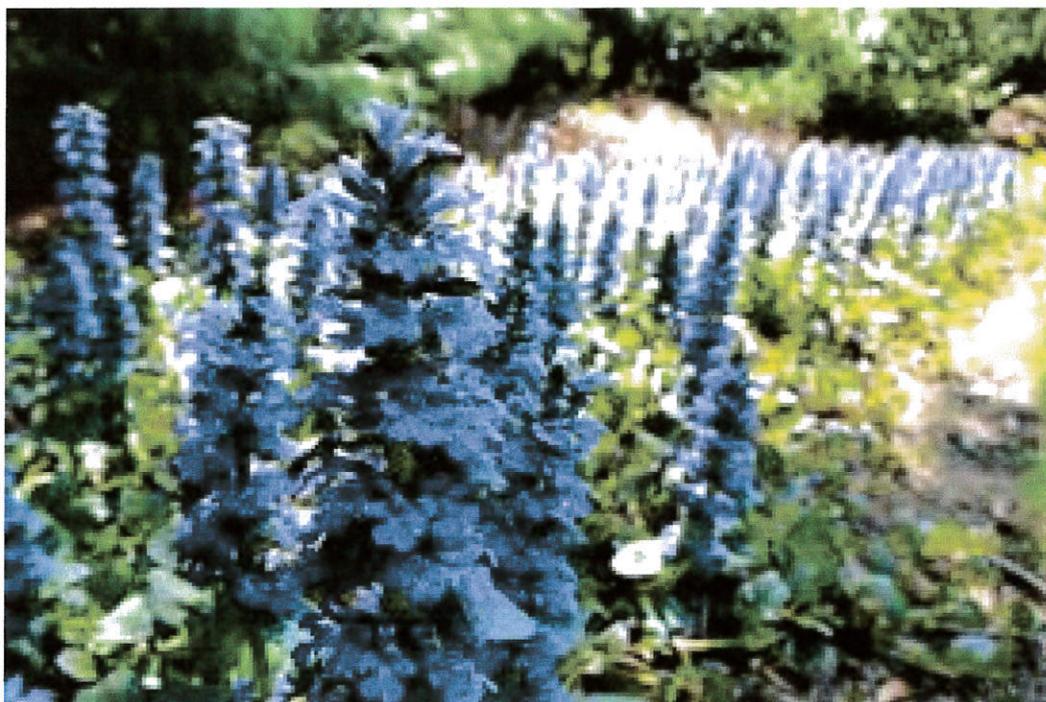
Trvalky vytvoří na hrobech koberec se záplavou květů. Jarní cibuloviny překvapí. Plochy hrobů nebude nutné kosit. Počáteční vysoké náklady se časem navrátí ve snížení nákladů na kosení. Zapojené trvalky vyžadují minimální údržbu a mají obrovský estetický efekt. Navržené druhy patří mezi naše domácí trvalky, nebo trvalky dlouhodobě používané v posledních stoletích.

Vinca minor – barvínek menší

Bergenia cv. Bizet - bergénie

Ajuga reptans – zběhovec plazivý

Digitalis purpurea – náprstník nachový

Campanula trachelium – zvonek kopřivolistý

Aquilegia vulgaris

Galanthus nivalis – sněžěnka

Allium ursinum – medvědí česnek

Rosa centifolia – růže stolistá

- **Závěr**

Kladné aspekty navržených úprav hřbitova v Černém Dole jsou:

- Důstojná úprava hřbitova – pietní charakter
- Výchovná funkce pro mladé generace
- Snížení nákladů na údržbu
- Zviditelnění obce
- Podpora turismu
- Možnost instalace informačních tabulí v rámci s dobovými fotografiemi původních německých obyvatel – otevřené muzeum pod širým nebem

V Horním Maršově 6.1. 2016

Ing. Petra Löffelmannová